

2. Chen Y., Liu H. 2017. Homocysteine up regulates endothelin type A receptor in vascular smooth muscle cells through SIRT1. *Microvascular research*. № 2. P. 34–40.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-104>

САМОСТІЙНА РОБОТА З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА

Кравчук М. Г.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри біології*

*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Романенко О. В.

*доктор біологічних наук, професор,
завідувач кафедри біології*

*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Сучасна вища медична освіта є орієнтованою на підготовку майбутнього лікаря як здатної до постійного самонавчання, самовдосконалення, саморозвитку особистості, налаштованої спиратися на принципи доказової медицини у професійній діяльності, на обґрунтоване застосування набутих знань та практичних навичок. Формування названих рис майбутнього медичного працівника розпочинається вже у перший рік навчання в закладі вищої освіти, коли відбувається опанування студентом навчальної дисципліни «Медична біологія». Вона є обов'язковим освітнім компонентом у складі Освітньо-професійних програм підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за відповідними спеціальностями: 222 «Медицина», 221 «Стоматологія», 228 «Педіатрія», 225 «Медична психологія» [1–4]. Фундаментальна природничо-наукова дисципліна «Медична біологія» за своїм змістом може бути охарактеризована як інтегративна, адже нею висвітлюються прояви життя на різних рівнях його організації: від молекулярного до біогеоценотичного [5–8]. Засвоєння передбаченого нею навчального матеріалу дозволяє студентам зрозуміти, наприклад,

біологічні основи закономірностей індивідуального розвитку організму та спадковості й мінливості в людини, причини та механізми розвитку в неї спадкових хвороб, медико-біологічні аспекти її взаємовідносин з оточуючим навколишнім середовищем і закономірності її адаптації до нього, територіальні та екологічні умови поширення отруйних для людини тварин і рослин та підходи до використання синтезованих ними біологічно-активних сполук у фармації та медицині, біологічні основи паразитизму та поширення паразитарних хвороб людини і пов'язані з попередженням цього заходи особистої та громадської профілактики. Назване сприяє формуванню в студентів наукового бачення медико-біологічних аспектів життєдіяльності людини.

Навчальна дисципліна «Медична біологія» є складовою забезпечення набуття студентами передбачених згаданими вище Освітньо-професійними програмами таких компетентностей, як загальні, спеціальні (фахові) та інтегральні [1–4]. Опанування нею здобувачами вищої медичної освіти відбувається під час лекцій, практичних занять, самостійної позааудиторної роботи. Останній з позначених вище видів навчальної діяльності є одним з елементів формування в студентів мотивації до постійного самовдосконалення в обраній сфері й сприяє розвитку в них організованості та ініціативності. Результативність самостійної роботи студентів за конкретною темою забезпечується комплексом чинників, у тому числі коректним визначенням її навчальної мети та відповідним науково-методичним наповненням, свідомою підготовкою учасників освітнього процесу до виконання затвердженого плану самостійної роботи, наявністю чіткого алгоритму опрацювання пропонуємих увазі студентів індивідуальних завдань. Цей вид навчальної діяльності забезпечує систематизацію та закріплення отриманих під час аудиторних навчальних занять знань і умінь студентами, сприяє активізації в них пізнавального інтересу до предмету вивчення, формуванню в них навичок самоконтролю за рівнем набутих знань. Для забезпечення останнього доцільним є використання тестових завдань різного формату і складності, підготовлених викладачами кафедри, за якою закріплене викладання дисципліни. У зв'язку з цим звернемо увагу, що у посібниках з практичних занять з медичної біології, створених науково-педагогічними працівниками кафедри біології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця [9–10], до кожної з наведених у таких навчальних книгах тем містяться тестові завдання, у тому числі ситуативного характеру у форматі «Крок-1», опрацювання яких студентом передбачає вибір однієї правильної відповіді з п'яти, що пропонуються для аналізу, і дозволяє не тільки перевірити ефективність засвоєння ним відповідного навчального матеріалу, а й також слугує особливим елементом налаштування майбутнього фахівця на практичне застосування останнього у подальшому. Розширити ефектив-

ність позначеного підходу до організації навчання здобувачів вищої освіти медичній біології можна шляхом впровадження у цей процес різнопланових за структурою і складністю опрацювання тестових завдань.

Отже, належним чином методично забезпечена і коректно спланована викладачем самостійна позааудиторна робота студентів має бути дієвим чинником активізації в них навчально-пізнавальної діяльності, намірів до самостійного отримання нових професійно-орієнтованих знань і умінь як у період навчання в закладі вищої медичної освіти, так і вже після його успішного закінчення, а саме у період безпосередньої роботи за фахом.

Література:

1. Освітньо–професійна програма «Медицина» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», кваліфікація: «Магістр медицини. Лікар». – Київ: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 2024. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1EUmmEnlhGuUEm7kclg0qIQ0PrQg95IdG>

2. Освітньо–професійна програма «Педіатрія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 228 «Педіатрія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», кваліфікація: «Магістр. Лікар». Київ : Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 2024. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1lsiKLPmomwVyF9F8dPGjAxmATAQ2dulA>

3. Освітньо–професійна програма «Стоматологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», кваліфікація: «Магістр стоматології», професійна кваліфікація : «Лікар–стоматолог». Київ : Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 2024. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1r0HoQ6povdPbin7lcYj199Y6e_aaq6GH

4. Освітньо–професійна програма «Медична психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 225 «Медична психологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», кваліфікація: «Магістр медичної психології. Лікар-психолог». Київ : Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 2024. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1dCa7PnNIEKbPD87yBtmcDla39cq1CyB>

5. Кравчук М., Гурняк О., Романенко О. Формування природничо-наукової компетенції у студентів при вивченні медичної паразитології. *European Humanities Studies: State and Society / Europejskie Studia Humanistyczne: Państwo i Społeczeństwo*. 2021. № 3. Р. 97–107.

6. Погоріла І., Гурняк О., Корнова Н., Бичко А., Романенко О. Підходи до формування біологічної компетенції в студентів закладу вищої

медичної освіти. *European Humanities Studies: State and Society / Europejskie Studia Humanistyczne: Państwo i Społeczeństwo*. 2021. № 2. Р. 231–242.

7. Романенко О. В., Погоріла І. О. Напрямки екологічної освіти у медичних навчальних закладах. *Охорона здоров'я України*. 2008. № 1(29). С. 219.

8. Романенко О. В., Гурняк О. М., Кравчук М. Г. Підходи до формування біологічної та екологічної компетентностей в здобувачів вищої медичної освіти. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2023. Вип. 1(138). С. 175–183.

9. Романенко О. В., Кравчук М. Г., Грінкевич В. М., Власова-Шаніна Н. Б., Костильов О. В. Медична біологія: посібник з практичних занять / за редакцією О. В. Романенка. Київ : Здоров'я, 2005. 372 с.

10. Романенко О. В., Кравчук М. Г., Грінкевич В. М., Костильов О. В. Медична біологія : посібник з практичних занять / за редакцією О. В. Романенка. 2-ге видання. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 472 с.